

Piezīmes un atsauces valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1358
Sugas nosaukums	<i>Mustela putorius</i>
Eksperts	V. Pilāts
Darbs pabeigts	13.07.2023.
Vispārējās piezīmes	<p>Sesks <i>Mustela putorius</i> ir viena no šobrīd parastākajām plēsēju sugām Latvijā, kas sastopama visā valsts teritorijā. Valsts meža dienesta (VMD) medijamo dzīvnieku statistika atspoguļo skaita vērtējumus pa gadiem, bet ne dabā veiktu uzskaišu rezultātus. Pētījumi par sugu, t. sk. par tās sastopamību, Latvijā nav veikti. Iespējams, ka XX gs. laikā notikušas populācijas lieluma svārstības, bet dati par skaita dinamiku ir nepilnīgi, t. i., pieejami dati tikai par nomedīto sesku skaitu. XX gs. 20–30. gados nomedīto sesku skaits sarucis no dažiem simtiem līdz dažiem desmitiem. Savukārt 50–60. gados tas svārstījies no 500 līdz 4000 (Ozoliņš, Pilāts 1995).</p> <p>Pēc 2000. gada sesku populācijā reģistrēts skaita pieaugums (1. attēls). Līdz ar to skaita izmaiņu attīstība atbilst 4. variantam sugu aizsardzības mērķu noteikšanas vadlīniju 8. attēlā (Auniņš & Opermanis 2022).</p> <div data-bbox="453 1113 1380 1621"> <p style="text-align: center;">Sesku skaita dinamika Latvijā</p> </div> <p style="text-align: center;">1. attēls. Sesku skaita izmaiņas Latvijā XXI gs. (atbilstoši vietnē https://www.vmd.gov.lv/lv/medijamo-dzivnieku-populacijas norādītajiem un npublicētajiem VMD datiem).</p> <p>Skaita novērtējums populācijās tiek veikts pēc Zemkopības ministrijas 20.06.2018. apstiprinātās kārtības Nr. 18 “Medijamo dzīvnieku populāciju stāvokļa novērtēšanas un pieļaujamā nomedīšanas apjoma noteikšanas metodika”.</p>

Nosakot valsts līmeņa sugas aizsardzības mērķus attiecībā uz populācijas lielumu un areālu, pamatā ņemti vērā dati, kas norādīti BD 17. panta ziņojumos. Tie, savukārt, balstās uz VMD medījamo dzīvnieku statistiku.

Izmantojot izvēlētās vērtības, kas aprakstītas zemāk, FRV atbilst **10388** indivīdiem (2. attēls).

	REF (vēsture)	HDV (2004)	CV (2019)	FRV
Min	5500	9000	13612	10388.683
Max	6500	10000	14391	10388.683

2. attēls. Aprēķinu kopsavilkums.

Piezīmes un pieņēmumi tabulu aizpildīšanā/izmantošanā

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	1991
	Popunit	i (indivīds)
	Min	5500
	Max	6500 Nav uzskaišu vai novērtējuma datu par sesku skaitu 1980–1990. gados. Atbilstoši populācijas dinamikas tendencēm, kas balstās uz VMD skaita novērtējuma datiem, pieņemts, ka 1991. gadā populācijas lielums bijis apmēram 6000 indivīdu (1. attēls).
HDV	Popunit	indiv.
	Quality & Date	P (2006) Vāja kvalitāte, datēts ar 2006. gadu (2007. gada BD 17. panta ziņojuma dati).
	Min	10 000
	Max	12 000
	Trend period	1993–2006
	Trend	X (tendence nezināma)
	Mag_min	na
	Mag_max	na

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Habitat period	P (2006) Vāja kvalitāte, datēts ar 2006. gadu (2007. gada BD 17. panta ziņojuma dati).
	Trend	= Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Popunit_final	i (indivīds)
	Min_final	9000
	Max_final	10 000 Pieņemts, ka atbilstoši skaita dinamikas tendencei (attēlā iepriekš) 2004. gadā sesku skaits bijis mazāks par 10 000 īpatņiem.
	Trend 1991-2006	I (pieaugoša tendence) Pieņemts, ka bijusi līdzīga tendence kā pēc 2000. gada.
CV	Date	2013–2018 2019. gada BD 17. panta ziņojums.
	Popunit	i (indivīds)
	Min	13 612 Izmantots VMD mazākais skaita vērtējums BD 17. panta ziņojuma perioda (2013–2018) laikā.
	Max	14 391 Izmantots VMD lielākais skaita vērtējums BD 17. panta ziņojuma perioda (2013–2018) laikā.
	Value	na
	Type	estimate (novērtējums)
	Popunit_alt	na
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	na
	Type_alt	na
	Method	estimatePartial Vērtējums, kas balstās uz eksperta viedokļa ar ļoti ierobežotiem datiem. 2019. gada BD 17. panta ziņojumā norādīts, ka seska populācijas monitoringu veic VMD. Oficiālā statistika (http://www.vmd.gov.lv/valsts-meza-dienests/statiskaslapas/medibas/valsts-meza-dienests/statiskas-lapas/skaitli-un-fakti?id=766) balstās uz regulāriem VMD darbinieku novērojumiem, vērtējumu par seska ikgadējo skaitu sniedzot atbilstoši stāvoklim uz 1. aprīli.
	Trend period	2007–2018
	Trend	I (pieaugoša tendence)
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Method	estimateExpert Eksperta viedoklis, kas balstās uz ļoti ierobežotiem datiem.
	Habitat period	2007–2018
	Trend	S Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Method	estimateExpert Eksperta viedoklis, kas balstās uz ļoti ierobežotiem datiem.

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Popunit_final	i (indivīds)
	Min_final	13 612
	Max_final	14 391
	Trend 2007-2018	I (pieaugoša tendence)
	Dati_FRR	
REF	Area	64589 Visa Latvijas teritorija.
	Period	1991 1990. gadu pirmā puse (Ozoliņš, Pilāts 1995).
HDV	Area	64589 Visa Latvijas teritorija.
	Quality & period	M (2006) Vidēja kvalitāte, datēts ar 2006. gadu.
	Trend	= Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Magnitude	na
	Area_final	64589 Visa Latvijas teritorija.
	Trend 1991-2006	stable Tendence stabila (būtiski nemainās).
CV	Area	64589 Visa Latvijas teritorija.
	Period	2007–2018
	Trend	S Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Trend_method	estimatePartial (ekstrapolācija no ierobežota datu apjoma)
	Area_final	64589 Visa Latvijas teritorija.
	Trend 2007-2018	stable Tendence stabila (būtiski nemainās).
	Lēmumi_FRP	
	Variants (8. attēls)	4. variants.
	1. Klimata izmaiņas	0 (nē) Nav datu, kas liecinātu par klimata ietekmi uz sesku skaita dinamiku.
	2. LV populācijas nozīmība	1 (jā) Atbilstoši 2019. gada BD 17. panta ziņojuma datiem Latvijas meža caunu populācija veido 23,14 % no ES boreālā reģiona populācijas.
	3. Populāciju izolācija	0 (nē) Populācija nav izolēta.
	4. Negatīvie faktori	0 (nē) Skaita samazinājums nav noticis.
	5. Negatīvas tendences	0 (nē) Skaita samazinājums nav noticis.
	Lēmumi_FRR	
	Variants (8. attēls)	1. variants.

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	1. Klimata izmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na

Literatūra un informācijas avoti

Auniņš, A., Opermanis O. 2022. Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai. Versija 2.0. Latvijas Universitāte, Dabas aizsardzības pārvalde.
<https://www.daba.gov.lv/lv/media/15968/download>

Ozoliņš, J., Pilāts, V. 1995. Distribution and status of small and medium-sized carnivores in Latvia.- Ann.Zool.Fennici 32: 21-29.

<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/>

<https://www.vmd.gov.lv/lv/medijamo-dzivnieku-populacijas>

<https://www.lms.org.lv/likumi-un-dokumenti/>